

659

Bună ziua
Și bună vreme la

dumneavoastră,
Boieri de cinste și de omenie.
Oare de ce stați
Aici atâția adunați?
Dragii mei și iubiți frați,
Noi venim la dumneavoastră
Tot strigând și țopăind
Și cu veselie mare -
Da' la casa dumneavoastră-i plâns
Tocmai ca și la-nmormântări!
Da' noi am auzit
Și de-aici și de-acolo
C-aveți o floricică-n grădină
Care crește și-nflorește
Da' nu odrăslește.
Împăratu tare
Din ulița mare
Ne-o zis să ne dai nouă
Floarea dumitale,
Noi s-o luăm și s-o ducem
La acea curte împărătească
Unde acolo să crească
Și să-nflorească,
Mulți prunci să odrăslească.
Noi aici toți am venit
Tot cu sape de argint
Ca s-o scoatem din pământ.
Da' dumneavoastră de socotii
Că ce v-am spus până-acum
nu-s adevărate,
V-om arăta carte
De la-năltatu Împărat,
Numa dumneavoastră să
v-aduceți
Un popă să vi o citească.
Da' să nu aduceți un popă cu
barbă deasă
Să ne ție până dimineață,
Nici s-aduceți un popă cu
barba-ncâlcită
Să rămână cartea noastră necitită.
Să ne-aduceți un popă cu barba
ca fusul
Care să ne dăie în grabă

PARASCA FĂT

Marțolea, Slăbănoagile, Milostivele

Francisc Nistor: Bâtrâna din Bârsana, 1965

Marțolea (Marț Sara) este o divinitate exclusiv malefică, pretinzând semisărbătorirea zilei de marți prin interzicerea a patru feluri de îndeletniciri femeiești: torsul, țesutul, fierul rufelor, făcutul pâinii. În mod evident, aparține unui calendar precreștin. Încălcarea interdicției făcându-se conștient, pedepsele pe care le aplică sunt pe măsură, adică drastice: omorârea prin spintecare și agățarea intestinelor pe cuiele de pe pereți și în jurul farfurilor (blidelor) ornamentale, în cazul celor nemăritate. Celor căsătorite le schimbă copilul dacă este lăsat singur, ori îl omoară și le atacă bărbatul plecat de-acasă. Se pedepsește indirect - în cele mai multe cazuri - prin copil ori soț. Mitul Marțolea conține o regulă de etică: aceea de a nu lăsa copilul singur, pe care am întâlnit-o și la Fata Pădurii, cu deosebirea că în cazul Fetei Pădurii copilul nu era omorât ci păstrat și crescut de aceasta.

Atunci când schimbă copilul, îl aduce sau nu-l aduce înapoi. Aducerea copilului se realizează printr-o practică de magie simbolică, ca și alungarea ei de altfel: amenințarea cu focul, cu incinerarea, pornind o numărătoare inversă de la nouă la unu, la gura cupitorului de copt pâine.

Apare sub formă de femeie străină, femeie mare, neagră, urâtă, cal, cătană (soldat), bărbat frumos. Femeilor măritate li se arată sub formă feminină, bărbătilor însuși sub formă de femeie, tinerelor nemăritate ca bărbat frumos, cal, uneori soldat. Ca însemne ale maleficului are copite de cal, după ce s-a contaminat cu mitologia romană, respectiv cu zeul Marte (Mars) al războiului, preluat la rândul său din mitologia etruscă. (Victor Kernbach, *Dicționar de mitologie generală*, București 1983) Pentru că de la acest zeu vine numele zilei de marți iar sufixul "lea" este sufix al numelor masculine. Ori aparițiile Marțolei sunt cel mai adesea feminine. Nu putem ști ce nume a avut pentru că de regulă numele unei divinități reale era tabuizat, ori înlocuit cu un eufemism. În cazul nostru Marțolea pare a fi eufemismul. Corespondența Marțolei este Joimărița din alte zone.

Frumușelele intervin și pedepsesc femeile care au tors, țesut, fier rufe sau albit pânză în zilele de marți. Ar putea fi un substitut al Marțolii dacă nu am ști că Ieilele acționează la fel în credințele legate de obiceiul Călușului, unde pocesc pe cei care lucrează în zilele de joi din preajma Rusaliilor. Frumușele sunt vânturi de primăvară și vară care se mișcă în cercuri foarte repezi. Prințând obiecte de pe jos, le ridică și le poartă într-un joc sprintar, totdeauna în zile cu soare. Pedeapsa aplicată de Frumușele este distrugerea pânzei, dar nu pocirea. Apar și sub formă antropomorfă: o femeie albă, îmbrăcată în alb, Tânără și frumoasă, care ademenește copiii spre pădure, chinindu-i prin spini, chemându-i pe nume. În această ipostază se apropie de Elfi din mitologia germano-scandinavă.

Transferarea acțiunilor acestor ființe eoliene spre ziua de miercuri, respectiv Miercurea Milostivelor, din Săptămâna Însemnată - prima săptămână din Postul Paștelui - ar putea fi pusă în legătură cu creștinismul, dar și Miercurea Milostivelor este tot o sărbătoare precreștină, care aparține însă altor divinități și anume Slăbănoagelor - lumânări (lumini) nocturne cu cap de om călăind pe motani. (Zeița scandinavă Freyja călătoarește într-o căruț trasă de motani).

Împotriva Marțolii, a Frumușelelor (Frumoaselor, Vântoaselor - pe Valea Someșului

*Îi lung și nu-i gândac,
îi cu codiță*

Și nu-i mâță.

(Rugăciune)

- Frumoasele , Ieletele la T. Pamfile), nu există posibilități de anihilare; dacă ar exista, ar dispare interdicția ca neavând rost.

Slăbănoagele (Slăbănoacele, Milostivele, Strâgile, Strigoi) joacă noaptea pe câmp, câte una, câte două, câte șapte, câte nouă, câte nouăzeci și nouă, cergă de lumini; zboară pe cer uneori și dacă dai în drumul lor îți pierzi drumul și-ți rătăcești cărarea, drumul real - expresie metonimică pentru metafora mai largă a drumului vieții. Pot chiar să pocească.

Spațiul de apariție este câmpul, haturile, cimitirele și de-a lungul apelor. În spațiul satelor sunt periculoase pentru femei, în afara satului pentru bărbați.

Foarte interesantă este legenda în care o slăbănoagă se căsătorește cu un muritor, dar, văzându-și într-o noapte pe geam prietenele jucând, își cere voie să plece la ele și pentru că bărbatul nu o lasă, moare. Nu ni se mai spune dacă murind redevine slăbănoagă, lumină sau împărtășește soarta omului.

Uneori se confundă cu Frumușelele din cauză că amândouă oferă un spectacol plăcut ochiului fie prin dansul vesel, fie prin aspectul feeric dar și din cauză că nu trebuie jignite ci să li se adreseze cuvinte frumoase: "frumoaselor, frumoase sunteți, frumos să vă fie jocul".

Cu toate că Frumușelele nu pocesc, în urma contactului cu ele, omul se simte extrem de obosit. Despre cei pe care îi paraliza, însă, pe Valea Someșului se spunea că i-a lovit Vânt Rău. În unele variante sunt atât de puternice încât ridică de la pământ copiii mici aflați cu mamele pe câmp, încercând să-i ducă. Dacă sunt ocărăte iau căpițele de fân și le împrăștie pe zeci de kilometri.

Iuliu Pop: La râșniță, Cămărzana, 1964

În ceea ce privește Slăbănoagele, acestea au atât capete de femei, cât și de bărbați.

MART SARA. Pe baiatu dintâie a mamii - acela ce-o murit pe front - i l-o știmbat când o fost de șesă săptămâni.

Lângă leagân trebe-a pune secere părăsită ori mătură, când ieși afară, să nu rămâie coconu singur.

S-o sfădit mama cu tata și mama s-o ascuns în pod, să vadă ce-a face el. Tata o cotat-o, și-o rămas pruncu singur. Pe când o zință înapoia tata, o strâgăt: "Vai de mine, ce-i cu pruncu nost de-i așe de hâd". O fost înt-o marț noaptea.

Mama o auziț, și-o coborît. Da' mama nu i-o dat țăță că așe o zis mătușa - o fost ca un doftor - că dacă i-a da, nu i l-a mai aduce p-a ei.

O învățăt-o să facă foc în cuptiori, să puie pruncu pe lopată când a si jar și să zică de nouă ori: "De nu mni-l aduci p-a mneu, io ți-l ard p-a tău".

Pe când o zis a noua oară, o fost coconu ei pe lopată.

De la Berci Illeana Grigoreanca, 86 ani, Călinești - 1988.

MARȚOLEA. Demult, pe vremuri, o fo Marțole.

Mai demult, on om s-o dus și s-o pus noaptea lângă on păr, și-o durnit. P'ângă pără

Unde mâne, rămâne;
Unde sede, ptierde.

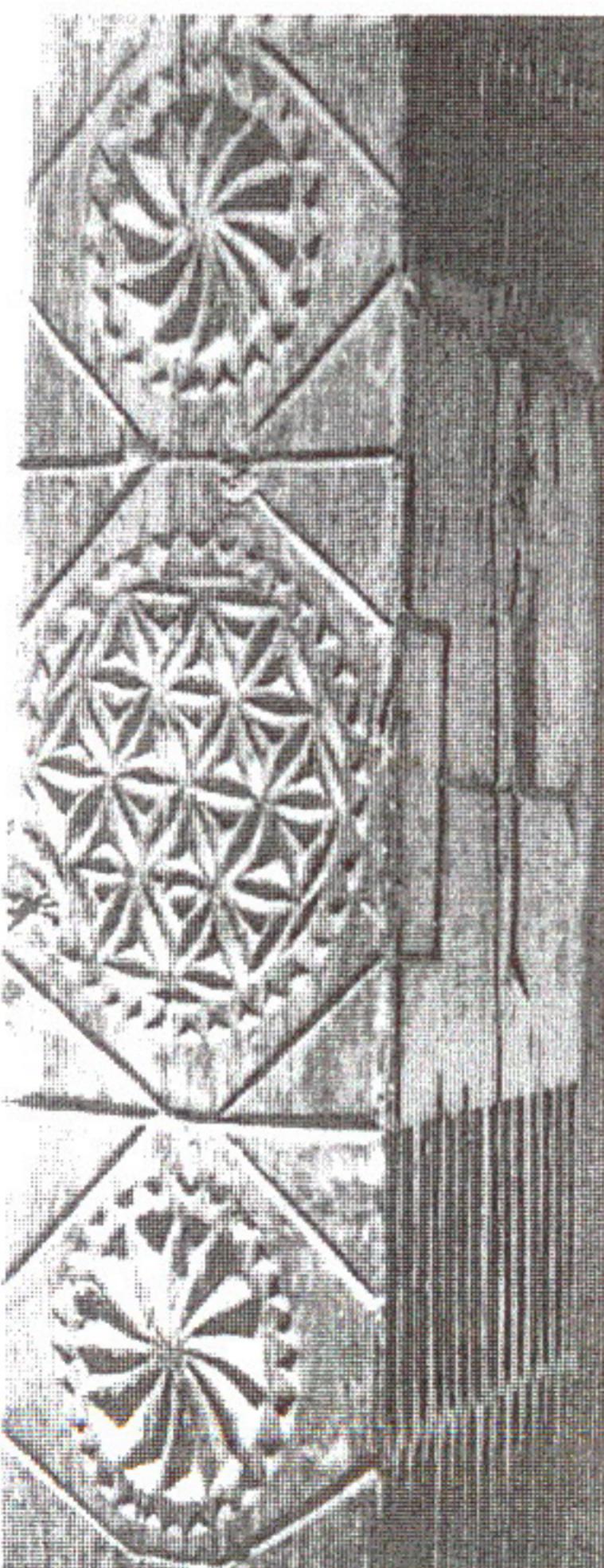
răspunsul

Că noi încă videm și bine pricepem
Că nu tăt lucru vi-l luăm
Ce-i din casă și din afară
Și din lucru cel de vară.
Și, fătu meu, nu-i a noastră vina,
Că-i a cui o întins mâna;
Că ei când mâna o dat
Pe noi nu ne-o chemat
Și când o-ncredințat
Pe noi nu ne-o invitat.
Colecția AUGUSTIN MICU, Cicârlău
De la Gavril Bledea, 46 ani, 1983.

660

Aleși nuntași
Și socii mari
Se văd de față
La cinstita masă
Ca Dumnezeu să-i trăiască
Cu noroc și cu viață!
Gazde bune, vă rog tare
De puțină ascultare,
Vă rog tare și fierbinte
De vreo două-trei cuvinte
Care-n cărți îs scrise
Și astăzi trebuie zise.
Cu-ncetul, cu-ncetișorul
Să ne dăm cuvântul
Și tot adevărul
Că multe ce sunt culese
Nu le putem spune alese.
Cu-ncetul, cu-ncetișorul
Vom spune tot adevărul.
Eu, cu-al meu soț, dimpreună,
Vă aduc o veste bună
Că Tânărul nostru crăișor,
Plin de pară și de foc,
S-a sculat de dimineață,
S-a spălat frumos pe față,
Față albă a spălat,
Chică neagră-a pieptănat,
Lui Dumnezeu s-a rugat.
De ce s-a rugat,
Dumnezeu i-a dat.
A avut odată-n lume,
Și nu pot spune cu nume,
A avut o rujă plină
Acasă, -ntr-o grădină,
Care rujă nu crește
Și nu înflorescă -
Doar se veștezește.
Vine Craiul cu-un gând
Și-a zmuls-o din pământ;
Nu o zmuls să veștezască
Ci o zmuls să odrăslească.
Știut-ai, tu, jună, bine
Când o dat mâna cu tine
Peste-un blid cu grâu curat,
Cu arvon din bold luat,
Că tu te vei mărita,
Portu tău ți s-a schimba,
Casa ți s-a strămută,
Cărările ți s-or ciunta;
Plătincuța ta cea dragă
Vei schimba pe-o zadie neagră,
Zadie neagră de mătasă
Pe capul tău legată

Si-i sedé cu ié acasă,
Zadie neagră, mohorâtă,
Cum ți-i tie mai urâtă.
Săracile tale mărgele
Cum li-i purta tot cu jele
și mai mult cu vorbe rele;
Săracă și-a ta mâncare
Nu va fi fără-mputare;
Nici o dată-n săptămână
Nu-i avé o vorbă bună;
Păru tău cel netezit
Cum l-a zmulge-un zăpăcit,
Păru tău cel pieptănat
Cum l-a zmulge-un blăstămat.
Sărăcuțu păru tău
Cum se pune sub haitău,
Sub haitău și sub cunună -
Trece voia ta cea bună,
Trece, mândră, de la tine,
Trece, zău, și de la sine.
Ie-ți, fetiță, rămas bun
C-acum e de mers pe drum,
De la ai tăi iubiți părinți
Să nu rămâie scârbiți;
Și frumos le mulțamește
Pentru că te-au putut crește,
De creșterea părintească
Și de iubirea frătească.
Ie-ți, fetiță, ziua bună
De la soare, de la lună,
De la maică-ta cea bună:
Măicuță, te-ai îndurat
Pe mine m-ai depărtat
Peste munți, la alte curți,
La părinți necunoscuți.

acela o fo cărarea Marțolii.

Marțolea l-o dus pe om în spinare. Ié era ca on cal; o vrut să-l ducă la ié, da' omu o sîmțit că-i la orecine în spate.
O mărs cât o mărs cu el în spate ș-o dat Dumnezău că o cântat cocoșii, ș-atunci l-o aruncat jos; da' cocoșii o cântat la mnezu nopții, că așe cântă ei când sîmțasc necurățanea. Ș-o scăpat bdetu om din mânurile Marțolii.

De la Roman Vasalie a lu Crăciun - 51 ani, Desești - 1987

MARȚOLEA. Mărioaca Drodului era femeie bătrână și torcă singură în casă, da' fără loampă. Ave două fete și noră, da' ele zineu în săzătoare la noi. Era o casă pe'tre Oniza; acolo avém noi săzătoare. Ié nu vre să zie. Zică că n-a zini între atâtea nebune. Noi rîdém, spunem câte ușaguri...
Ié o stat pă colțu vetrii ș-o tors. O zîs că ș-o scăpat fusu și altu și mai mult nu l-o aflat.
Apoi c-o fost așe, că nu, nu știu.

De la Nedescă Maria - 85 ani, Giulești - 1987

MARȚOLEA. Demult umbla Marțolea și nime nu era slobod să toarcă marț sara. O femeie văduvă nu s-o temut de Marțole ș-o tors. Și cum torcă, vede că să bagă în casă un fecior frumos. Femeia să păză să gate caieru și cum l-o gătat, cu caieru-acela avé douăsprăzece torturi și le-o și pus a serbe. Femeia nu ave făntână acasă; purta apă de la o vecină.
Cam pe la mnezu nopții, vecina s-o sculat ș-o întrebă de ce poartă atâta apă și ce-a face cu ié. Femeia i-o spus c-o gătat de tors și pune torturile-a serbe. Și i-o mai spus c-o zinit la ié un fecior tare frumos.

- Du-te acasă, tăpă apa și uită-te la pticioarele lui și hai iute înapoi.
- Da' n-am în ce tăpă apa, că tăte oalele mni-s pline și-s gata de sier.
- Du-te, tăpă înt-oarece și hai înapoi și-mi spune.

Femeia o mărs ș-o umplut tăte oalele și blidele ș-o fugit înapoi.

- Hai vecină, are pticioare cu copită de cal.
- D-apoi amu ai dat de dracu! Du-te la fereastă și strigă ce ț-oi spune io.

Femeia n-o vrut să margă singură că să temé, ș-o mărs amîndouă ș-o strigat la fereastă: "Lei, lei, ard Munții Galilei".

Atunci fecioru o ieșit din casă ș-o început să strige: "Vai, ard și coconii mnei", ș-o luat-o la fugă.

Femeile s-o băgat în casă, o întors tăte oalele și blidele cu gura în jos și s-o culcat. Când, înt-o vreme, s-o auzit la ușă feli de feli de strigăte la lingură, la oale, la blide, să-l ajute. Când o ajuns la zidere, femeia o sărit din pat ș-o întors și ziderea cu gura-n jos. Atunci el o zîs că are năroc cu ce are că de nu ar si omorît-o.

De la Mureșan Jenica - 38 ani, Desești - 1972.

CĂTANA. O mătușă de-a me ziné din săzătoare și când o ieșit în uliță, o văzut o cătană cu copite de cal. Cam pe la mnișlocu drumului era o cale ferată și trecă trenu de douăsprăzece. Cătana zine în urma ei la orecățva pași, și-i auzé copitele pe pietrii. Cât o trecut trenu, o stat și el în loc, mai departe un ptic. După ce-o trecut trenu, iară s-o aproptiet. Și cum meré ié, sîmțe în spate o greutate mare, mare. Când o intrat în casă, s-o uitat pă fereastă și l-o văzut aproptiindu-să de poartă ș-o dată o auzit o bubuitură ș-o văzut cum o sărit poarta din tătăni ș-o aruncat-o departe; ș-o prins a ploua ș-a fulgera ș-a trăzni, de feri Doamne.
A doua zî, pe când s-o sculat, poarta era la locu ei și nici voarbă de ploaie.

De la Roman Irina - 63 ani, Desești - 1972.

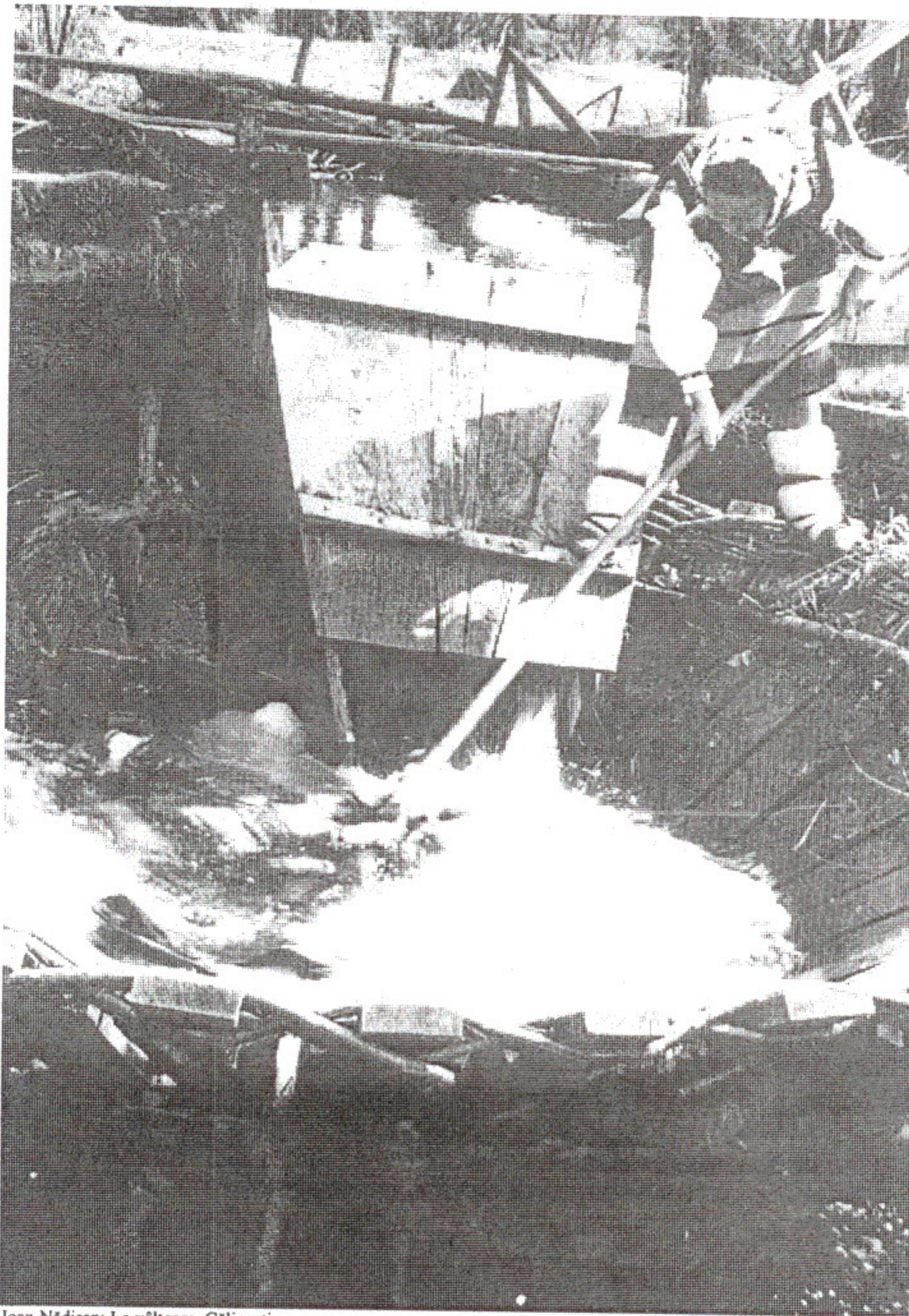
MARȚOLEA. Soru-me Ileană era tare frumoasă, da' nu știu di ce, înt-o vreme, i s-o rărit pejitorii și nu tare zineu sara, feciori pe la noi.
Înt-o marț sara, mai multe fete o făcut o săzătoare, Pe Baltă, înt-o casă ce era păste uliță de Ioana Hotii. Ș-o tăt aşteptat ele feciori, da' nu zineu și s-o gândit să-i aducă. Așe că ele s-o dus afară la un soc ș-o descăntat tăte pe rând. Ileană o rămas la urmă. Pe când s-o aproptiet de casă, o văzut că în casă-s feciori. Cum o pășit în șatră, o văzut dinaintea ușii un dibol, da' nu s-o spăriet, fă' o deșis ușa și s-o băgat în casă. Și lângă ié s-o pus un fecior pe care nu-l cunoște și era mai frumos ca ceialalți - nu plăteu nimnic pe lângă el - gata, mândru, cu clop instruțat cu tidru, cu cioareci, da' pe când s-o uitat mai bine, o văzut că are copite de cal.
Când s-o gătat săzătoarea, feciorii s-o dus, da' fecioru Ilenii odată s-o spăriet ș-o

Mere ciuta pe cărare:

Patru mâini, patru

pticioare,

Patruzeci de patruzeci și patruzeci

Ioan Nădișan: La vâltoare, Călinești

ieșit înainte cu fusu Ilenii în mână și n-o mai stat să i-l plătea, fă' o luat-o la fugă cu fusu, pe uliță în jos, da' Ileană nu l-o văzut, fă' i-o auzit copitele și, din mărs, o străgat cătă ié:

- Tu trebuie să credințăsti cu mine sămbătă sara și atunci ți-o da fusu.
Și cum s-o dus acasă, Ileană s-o pus în pat și-o zis cătă mă-sa să se gate numă de credință, că sămbătă a zini s-o ceară. Și tătă săptămâna o zăcut pe pat și-o slăbdit de n-o mai rămas și numa su ușă să uita. Pe sămbătă sara, Ileană o fo' moartă. După ce-o îngropat-o, a tria zî pe când ne-am dus la mormânt, lângă mormântu ei era alt mormânt, cu o gaură mare din care ieșe un sir de tort.

De la Pop Ion a Morariului - 68 ani, Desești - 1973.

MARȚOLEA. Zice că torcă marț sara fetele; și-apoi el să băga pe la ele. Una o adurnit - celelalte o fugit. P-aceie o omorât-o și i-o învârtit mațale pe urzoi.
Ș-apoi zice că: "Marț sara în șăzătoare,

Mațale pe cuișoare."

Io n-am văzut, fă' am auzit.

Am tors bughet marț sara, da' n-am văzut nimnic.

De la Bledea Anuță - 82 ani, Sat - Șugatag - 1988.

Nu-i mult să nu se treacă,
Nici puțin să nu ajungă.

Colecția PARASCA FĂT, Desești.

Am avut drăguț în sat,
M-o cerut și nu m-ai dat
Și m-ai dat în sat departe
Să vin cu desagii-n spate,
Cu desagi îmbăierați
Și cu ochii lăcrămați;
Că tu, maică, te-ai temut
C-oi veni după-mprumut
Și nu ți l-oi da mai mult -
La străini de-am vut lucra
Și-napoi ți l-am vut da.
Mai ie-ți, dragă, rămas bun
De la ai tăi iubiți frați
Să nu rămâie supărăți,
De la grădina cu flori -
De la a tale dulci surori:
Dragile mele surori
Plivîți și ale mele flori,
Le plivîți și le udați,
Dacă-or crește, le purtați,
Pe mine nu m-așteptați.
Creșteți flori cât gardurile
Și-astupați prilazurile
Și maicii necazurile;
Creșteți, flori, și înflorîți
Că mie nu-mi trebuiți.
Rămas bun, struț de cărăjele,
Iubiți veri și vericele,
Rămas bun, struț de busuioc,
Și voi, iubiți feciori din joc,
Rămas bun, struț de băniță,
Și voi fete feciorițe
Și dacă-ai trăit cu ele bine
Astăzi se despart de tine.
Cură valea cu bulbuci,
Gată-te c-amu te duci;
Săracii vecinii tăi
Cum mi te desparți de ei
Și a tale vecinele
Astăzi te petrec cu jele -
De-au fost bune, de-au fost rele
Ai trăit în sat cu ele;
Rămas bun, vecini iubiți,
Puțin laolaltă am trăit
Și mai bine și mai rău,
Da' mai bine o fost, zău,
Până-ai fost la tatăl tău.
Frunză verde mărăcine
Gată-te că ceasul vine,
Vine ceasul și-i de mers,
Ie-ți rămas bun de la toti;
De la unchi, de la mătuși
Că îndată ieși pe uși,
De la fir de măieran
Că fată nu mai ești şohan,
Zi-le rămas bun tuturor
Că de azi nu mai ești a lor,
Vine ceas de bucurie
Și-i de mers la cununie
Unde, cu mire cu tot,
Înainte, la preot,
Veți îngenunchea amândoi
Și v-a da dor peste voi
Și veți înturna acasă
El mire și tu mireasă
Și-ț trăi bine sau rău
Cum v-a ajuta Dumnezeu.
Păziți dar, căt îți putea,

Să plecăm de p-aicea.
Și-nainte de a pleca,
Onorată adunare,
Să strigăm într-un cuvânt
Adunați cu toți câți sunt:
Craii cei noi să trăiască,
Cinstea să le înflorească
Și mulți ani să viețuiască!
Socii și nuntașii deopotrivă,
Toți să fim cu voie bună!
Noi cu aceste vom cinsti
Și cu asta ne mântuim
Și nimnica nu poftim
Numa un pahar cu vin
Pentru tinerii noștri să-nchin,
Să bem zicând: hop,
A minte și noroc!
Colecția AUGUSTIN MICU, Merișor
De la Aurel Cardoș, 59 ani, 1987.

661

Cerutul miresei la Băița Codrului

Bună dimineață, cinstiți socii mari!
Onorată adunare,
M-aș ruga de ascultare
De la mic până la mare,
Să tacă toată casa,
Să plângă mireasa!
Iubiți oaspeți
Prea chemați și nechemați,
Voi, cu dragoste frâtească,
Ați venit la astă casă
Ca oameni de ominie
Să luăti parte la cununie.
Da' ce saltă, ce veselie,
Ce stați aici chemați
Dumneavoastră, iubiți frați?
Noi de trei luni de când am venit
Așa ceva nu ni s-a ivit:
Afară ficatori jucând
Și-n casă fete plângând!
Tânărul nostru crăișor,
Plin de viață și mult dor,
Dimineață s-a sculat,
Chică neagră-o pieptănat,
Trâmbița-n mână o luat
Și peste sat o sunat,
O sunat după noi,
După acești chemători doi,
Ca bine să ne gătim,
Bine să ne-mpodobim.

MARȚ SARA. Demult, o făcut
șăzătoare marț sara. Și o fată s-o culcat
pe cuptiori. Și dacă s-o culcat, o
adurnit.

Celealte o tors. Ș-o zis c-o zinit feciori,
da' cu copite de cal - o zinit feciorii
aceia. Fetele o fugit și ieș o rămas
durnind. Pe dimineață o omorât-o și i-o
înșirat mațale pe după talgere. Ș-apoi o
zis:

**"Marț sara în săzătoare
La tăt cuiu mățăcuiu".**

De la Ivanciu Docă - 78 ani, Bârsana - 1985.

MARȚOLEA. Dinsus de sat era o casă
puștie. Niște fete s-o gândit să facă
șăzătoare acolo, ș-o dus de-acasă blide
ș-o pus pe cuie și s-o dus a toarce acolo.
În-o marț sara torceu și nu zineu

feciori. Atunci s-o dus tăte la un soc, o
descântat și mintenaș s-o umplut casa de feciori. Da' pe când s-o dus, o fată n-o
ieșit după un fecior. S-o dus fecioru cu fus cu tăt. În ceie marț iară nu zin feciori.
Iară mărg la soc - și iară le zin feciori.

Fata care n-o ieșit afară, s-o dus la o babă și i-o spus că ieș o văzut că fecioru avea
pticioare de cal.

— Noa - o zis baba - amu când a zini, tu leagă-i siru de pticior și du-te după el.
Fata așe o făcut, da' o văzut că fecioru me-n sintirim. Amu tătă o fo sloi de ghiață.
Pe ceie marț, o zinit numa fecioru singur, cam pe la mnieu nopții și ce-o făcut cu
ele, ce n-o făcut, cât că p-a doua zî, pân ferestri, erau numa capuri de fete, mațale
învărtite pe lângă talgere și păreți, tăti încruntați cu sânge.

De la Pop Parasca - 60 ani, Sat - Sugatag - 1972.

SLĂBĀNOAGELE. Ne-am dus în săzătoare la Măria lu Răgnic. Ș-am văzut pe
coasta ceie niște lumânări jucând. Eram cu Todoru Băiasului, Gheorghe a Petrii
Onichii; noi, nebuni, hai să merem să prindem lumânările. Da' o zinit un vânt și
ne-o purtat și ne-o întors, de n-am mai putut mere, și ne-am întors înapoi. Poate n-o
fo' așe mare, numa ni s-o părut nouă?

Am mai văzut și dup-acă. Eram de mas la cai, ș-am mai văzut După Râu. Eram
mai mult.

Da' oare amu di ce nu să văd?

De la Sabadiș Ion, 60 ani - Desești, 1987.

(Continuare în numărul următor)

Claca**Claca pe danț**

Cam până la cel de al doilea război se făcea clacă pe danț. Adică tizeșii o
dădeau cui o cerea. De obicei o lua cel care avea pământ mai mult, mai
mult de lucru. El plătea ceterășii, cu bani și mâncare, pentru toate danțurile
de peste an. Feciorii și fetele, în schimb, făceau două zile de clacă, una la
sapa I și cealaltă la sapa a II-a. La clacă participau și ceterășii, ei cîntând
pe holdă. La sfârșitul zilei de clacă se făcea o masă mare, cu mâncare și
băutură și cu danț.

Colecția RODICA SIBIAN, ION CHIȘ STER, Finteușu Mic. De la Ioan Sibian, 50 ani, 1981.

Claca de tors

La claca de tors, fetele făceau moșuți din canură și le dădeau nume - al
feciorului și fetei care ar fi vrut să se căsătorească. Îi puneau jos, față în
față și îi aprindeau. Dacă, arzând, se răsturna unul peste celălalt, se zicea că
se vor lua. Dacă se depărtau - nu se vor lua. Câte o fată își ardea toată
canura și mergea acasă și fără canură și fără tort.

Colecția ION CHIȘ STER, Finteușu Mic, De la Clarița Voicu, 67 ani, 1981.

Cristian Tureanu: Femeie din Cupșeni, 2002

Ce mere pe drum,

Geme, da' n-are nimnica.

(Porcoul)

Colecția STEFAN CÂMĂRAȘU, Larga, 1981